

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Hajn

w sprawie z powództwa R. P., M. K.
przeciwko T. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o ryczałt za noclegi,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 29 września 2016 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 21 maja 2015 r., sygn. akt XXI Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz każdego z powodów
po 900 (dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w W., w sprawie z powództwa R. P. i M. K. przeciwko T. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. o ryczałt na noclegi, oddalił apelację pozwanej i orzekł o kosztach postępowania odwoławczego.

Pozwana zaskarżyła wskazany wyrok w całości. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania uzasadniono występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W ocenie skarżącej w sprawie występują następujące istotne zagadnienia prawne: (-) czy

norma prawna opisana w § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991; dalej: rozporządzenie z 2002 r.) (obowiązującego do dnia 28 lutego 2013 r.), oraz obowiązującego obecnie § 16 ust. 1 w związku z ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2013 r., poz. 167; dalej: rozporządzenie z 2013 r.) w związku z art. 77⁵ § 1-5 k.p. w związku z art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. Nr 92, poz. 879) wobec wyraźnego odwołania się ustawodawcy do sformułowania „zwrot kosztów”, zobowiązuje pracodawcę do wypłaty pracownikowi ryczałtu za nocleg, w sytuacji, w której pracownik nie poniósł faktycznie kosztu takiego noclegu, a zasady dotyczące zapłaty należności z tytułu podróży służbowych zostały określone przez pracodawcę i pracownika w umowie o pracę oraz regulacjach wewnętrznych; (-) czy przepis art. 94 pkt 1 oraz pkt 9a i 9b k.p. stanowi bezwzględne zobowiązanie po stronie pracodawcy do odbioru od pracownika odrębnego oświadczenia o zapoznaniu się z regulaminem wynagradzania w formie pisemnej i czy brak takiego oświadczenia w aktach pracowniczych pracownika powoduje, że postanowienia tego regulaminu wynagradzania nie są stosowane wobec pracownika, analizując art. 77² § 6 k.p. w związku z art. 241¹² § 2 k.p. oraz art. 241¹³ § 1 k.p.; (-) czy oświadczenie pracownika zawarte w umowie o pracę, w którym zobowiązuje się on do przestrzegania aktu wewnętrznego (regulaminu pracy, regulaminu wynagradzania), sporządzonego przez pracodawcę, (w przypadku pozwanej oraz obu powodów był to regulamin wewnętrzny) może być rozumiane jako oświadczenie dalej idące lub co najmniej równorzędne z odrębnym oświadczeniem pracownika o zapoznaniu się z takim aktem wewnętrznym; (-) czy zgodna z zasadą swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) jest hierarchizacja dowodów przez sąd rozpoznający sprawę, dotycząca tej samej okoliczności, a tym samym uznanie, że brak dowodu z dokumentu powoduje

odmowę wiarygodności osobowych źródeł dowodowych, tj. w przypadku niniejszej sprawy zeznań świadków zawnioskowanych przez pozwaną oraz członka zarządu przesłuchiwanego w charakterze pozwanej.

W ocenie skarżącej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnione jest również potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, a mianowicie: (-) § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia z 2002 r. oraz obowiązującego obecnie § 16 ust. 1 w związku z ust. 2 rozporządzenia z 2013 r. i wyjaśnienie, na podstawie jakich kryteriów pracownik jest uprawniony do dochodzenia od pracodawcy ryczałtu za nocleg oraz jak należy rozumieć powoływane przez ustawodawcę pojęcie zwrotu kosztów, czy oznacza ono konieczność poniesienia kosztów przez pracownika, czy też pracownik nie jest obowiązany do wykazania, że takie koszty poniósł; (-) art. 77⁵ § 3 oraz § 4 k.p. i wyjaśnienie, czy przepis ten stanowi określony minimalny standard, jaki pracodawca winien zachować w przypadku ustalenia należności z tytułu podróży służbowej pracownika w uregulowaniach wewnętrznych, w tym w regulaminie wynagradzania, mając charakter doprecyzowujący oraz nienaruszający standardów art. 9 § 2 k.p. w związku z art. 18 § 1 oraz art. 18 § 2 k.p., czy też art. 77⁵ § 3 oraz § 4 k.p. stoi w sprzeczności z art. 9 § 2 k.p. w związku z art. 18 § 1 oraz art. 18 § 2 k.p., wobec którego konieczne jest dokonanie wiążącej wykładni, a także czy w związku z powyższym pracodawca tworząc regulamin wynagradzania może uregulować wysokość świadczenia ryczałtowego z tytułu podróży służbowej jedynie w kwocie wynikającej z § 9 ust. 1 oraz ust. 2 rozporządzenia z 2002 r. oraz obowiązującego obecnie § 16 ust. 1 w związku z ust. 2 rozporządzenia z 2013 r. zachowując wymogi art. 77⁵ § 4 k.p. oraz czy regulamin wynagradzania może mieć charakter doprecyzowujący/uzupełniający treść umowy o pracę w zakresie należności z tytułu podróży służbowych. Pozwana podkreśliła, że znane jest jej orzecznictwo Sądu Najwyższego, w szczególności uchwała z 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14 oraz uchwała z 7 października 2014 r., I PZP 3/14. W ocenie skarżącej nie dają one jednak pełnej odpowiedzi na wątpliwości podnoszone przez pozwaną, w szczególności w świetle ustalonego stanu faktycznego i orzecznictwa sądów powszechnych po wydaniu wskazanych uchwał.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia jest wykazanie przez skarżącego okoliczności, które podlegają rozważeniu przez Sąd Najwyższy podczas przedsądu, czyli wstępnego badania sprawy, mającego na celu stwierdzenie występowania jednej z przesłanek skargi, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Przesłankami tymi są: 1) występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, 2) potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) nieważność postępowania lub 4) oczywista zasadność skargi. Podstawowym celem instytucji przedsądu jest bowiem rozważenie, czy w skardze kasacyjnej podniesiono okoliczności, których rozważenie przez Sąd Najwyższy będzie wkładem w rozwój prawa i zapewnienie jednolitości jego sądowej wykładni. Tylko wtedy wykazany zostaje publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Jeśli więc wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przez odwołanie się do art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., jak w rozpoznawanej sprawie, wskazuje na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje

zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też postanowienie Sądu Najwyższego z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Natomiast w wypadku powołania się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a nadto przedstawienie przez skarżącego własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2003 r., I PZ 124/02, LEX nr 1130960; z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Ponadto nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecnictwie wyraził swój pogląd, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane).

Skarżąca nie zdołała wykazać występowania tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na wskazane przez nią przesłanki. Formułowane przez skarżącą wątpliwości znalazły już swoje rozstrzygnięcie w orzecnictwie Sądu Najwyższego. Kwestia podnoszona w pierwszym z zagadnień prawnych została wyczerpująco wyjaśniona w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, OSNP 2014 nr 12, poz. 164. W uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał, że zapewnienie przez pracodawcę pracownikowi (kierowcy wykonującemu przewozy w międzynarodowym transporcie drogowym) odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodu ciężarowego, czyli wyposażenie samochodu w odpowiednie urządzenia (leżankę, klimatyzację, ogrzewanie itp.) pozwala na wykorzystanie przez kierowcę w samochodzie dobowego (dziennego) odpoczynku, przy

spełnieniu warunków określonych w art. 8 ust. 8 rozporządzenia nr 561/06, natomiast nie oznacza zapewnienia mu przez pracodawcę bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia z 2002 r. Taki stan rzeczy uprawnia pracownika do otrzymania od pracodawcy zwrotu kosztów noclegu co najmniej na warunkach i w wysokości określonych w § 9 ust. 1 lub 2 tego rozporządzenia albo na korzystniejszych warunkach i wysokości, określonych w umowie o pracę, układzie zbiorowym pracy lub innych przepisach prawa pracy (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 13 sierpnia 2015 r., II PK 241/14, LEX nr 2026878). Pozostałe sformułowane przez skarżącą zagadnienia prawne nie uwzględniają natomiast ustalenia Sądu, zgodnie z którym powodowie nie byli w żaden sposób powiadomieni o treści nowego regulaminu, ani nie zmieniono ich umów o pracę przewidujących jedynie wypłatę diet za podróż służbową.

Brak jest również potrzeby wykładni wskazanych przez skarżącą przepisów. Sąd Najwyższy zajął już stanowisko odnośnie podnoszonych kwestii we wskazanej już wyżej uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, OSNP 2014 nr 12, poz. 164. Wyjaśniła ona również podnoszone rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych. Nie zachodzą natomiast żadne okoliczności uzasadniające zmianę wskazanego stanowiska. Ponadto podnoszoną potrzebę wykładni uznać należy za bezprzedmiotową, ponieważ zgodnie z ustaleniami faktycznymi powodowie z tytułu wykonywanej pracy na stanowisku kierowcy otrzymywali, poza wynagrodzeniem zasadniczym, diety za podróż służbową, które to uprawnienie wynikało bezpośrednio z postanowień umów o pracę, nie otrzymywali natomiast ryczałtu za noclegi.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).

R. G.

